

The American Way

Te groot voor het servet, te klein voor het tafellaken

De vrouwencompetitie van de NBA is vooral een tactisch wapen

Vraag: Waarin onderscheidt het professionele basketbal zich van de andere grote Noord-Amerikaanse sporten als honkbal, ijshockey en American football? Antwoord: het basketbal kent ook een professionele vrouwencompetitie, de Women's National Basketball Association ofwel WNBA! Op 23 mei 2000 werden de Houston Comets, de kampioenen van 1999, uitgenodigd op het Witte Huis, een geste die tot dan toe alleen was voorbehouden aan mannenteams uit de grote sporten. De NBA zet de vrouwencompetitie WNBA vooral in als tactisch wapen.

Door Pieter Verhoogt

De WNBA begon op 15 mei met haar veertiende seizoen. Als de NBA-sterren in de maanden mei en juni bezig zijn met hun play-offs, is de Women's National Basketball Association net met de competitie begonnen. En als we de berichten mogen geloven, zullen het de meiden van Seattle Storm zijn die in september de titel gaan opeisen. De competitie is inmiddels goed op weg. Maar de aanloop was buitengewoon turbulent. Zo maakte de WNBA op 20 oktober van vorig jaar bekend dat het team Detroit Shock uit financiële nood zou verhuizen naar Tulsa. Een maand later, op 20 november, volgde een nog slechter bericht: Sacramento Monarchs werd failliet verklaard, waardoor het aantal clubs daalde tot twaalf. Als relatief jonge league heeft de WNBA regelmatig te maken met dergelijke groeistuipen. Tijd voor een analyse van de grootste professionele sport-league voor vrouwen.

Eerste cao in vrouwenport

De WNBA werd in 1996 opgericht. Het initiatief daarvoor kwam niet zoals bij andere leagues van een aantal vermogende ondernemers, maar vanuit de NBA-organisatie. Vanuit zakelijk oogpunt was de league op zoek naar mogelijkheden om de markt voor zijn basketbalproduct te vergroten. Waar de NFL koos voor het opzetten van een Europese competitie, besloot de NBA tot het optuigen van een professionele vrouwencompetitie in de eigen Noord-Amerikaanse markt. Hiermee haakte de NBA aan bij de publiciteitsgolf rond de olympische campagne van het Amerikaanse vrouwenbasketbalteam op de Spelen van Atlanta (1996). Door het seizoen van de WNBA te laten aansluiten op dat van de NBA, werd de media-aandacht voor de sport verlengd en hoop-ten bovendien nieuwe fans aan te trekken.

De league begon in 1997 met acht teams, verdeeld over twee Conferences. In de Eastern Conference speelden New York Liberty, Houston Comets, Cleveland Rockers en Charlotte Stings. De Western Conference bestond uit Los Angeles Sparks, Phoenix Mercury, Sacramento Monarchs en Utah Starzz. Na het eerste seizoen werden vier nieuwe teams toegevoegd, waardoor beide Conferences uit zes teams bestonden. Na het seizoen 1998 traden opnieuw twee teams toe: Detroit Shock en Washington Mystics. En in 1999 verschenen Minnesota

Lynx en Orlando Miracle op het toneel.

Bovendien kreeg de league in dat jaar een welkome kwaliteitsinjectie toen zijn belangrijkste concurrent, de American Basketball League, ophield te bestaan en de beste spelers overstapten naar de WNBA. In datzelfde jaar sloten de league en de spelers ook het eerste *collective bargaining agreement* (CBA), een soort cao, in de geschiedenis van de vrouwenport. Voorafgaand aan het seizoen 2000 werden opnieuw vier teams toegevoegd. Ook op andere fronten kwam de ontwikkeling van de league tot uiting. Zo werden op 23 mei 2000 de Houston Comets, de kampioenen van 1999, uitgenodigd op het Witte Huis, een geste die tot dan toe alleen was voorbehouden aan mannenteams uit de grote sporten.

Verzelfstandiging

Het jaar 2002 was voor de WNBA een mijlpaal. Dat jaar besloot de NBA zijn vrouwencompetitie in de verkoop te doen. De WNBA-teams werden verkocht aan het NBA-team in dezelfde stad of aan onafhankelijke derde partijen. Dit leidde tot enkele verhuizingen. Het team uit Utah verkaste naar San Antonio en Orlando Miracle werd omgedoopt tot Connecticut Sun. De Sun werd voor circa 10 miljoen dollar gekocht door een private investeerder en was daarmee het eerste WNBA-team dat volledig los kwam te staan van de NBA. Voor twee teams, Miami Sol en Portland Fire, kon de NBA geen koper vinden. Dit betekende het einde van beide organisaties.

In de jaren na de verzelfstandiging traden meer nieuwe teams toe (*expansion teams*), maar gingen ook enkele teams failliet. In het laatste geval organiseerde de WNBA een zogeheten *'dispersal draft'*, waarbij de overgebleven teams konden kiezen uit de vrijgekomen spelers. Evenals bij de reguliere *draft* was de keuzevolgorde de omgekeerde eindranglijst van het voorgaande seizoen.

De laatste ontwikkelingen op dit vlak vonden eind 2009 plaats, met de verhuizing van Detroit Shock naar Tulsa en het faillissement van Sacramento Monarchs. De familie Maloof, eigenaren van zowel de Monarchs als het NBA-team van de Sacramento Kings, zag geen heil meer in de Monarchs. De WNBA heeft nog getracht het team te verhuizen naar de regio rond San Francisco (waar zij graag een team wil hebben), maar slaagde er niet in een koper te vinden. Op 14 december werden de spelers van de Monarchs verdeeld over de andere teams en op 15 mei ging de WNBA-competitie van start met twaalf teams, waarvan er zes eigendom zijn van een NBA-team en zes van private investeerders.

WNBA-economics

Om de kosten in de hand te houden hanteert de WNBA een salarisplafond. Dit plafond is vastge-

De WNBA komt economisch gezien niet in de buurt van het succes van de NBA. De jonge competitie draaide jarenlang met forse verliezen, die volgens afspraak worden gecompenseerd door de NBA.

legd in de in 2008 afgesloten cao. Dat jaar lag het plafond voor de totale salarispost op 827.000 dollar, in 2013 zal het zijn opgelopen tot 900.000 dollar. In het huidige seizoen ligt het minimumsalaris voor een speler met drie jaar ervaring op 51.000 dollar. Het maximumsalaris bedraagt 101.500 dollar. *Rookies* kunnen rekenen op een minimumsalaris van 35.190 dollar. Ter illustratie: het minimumsalaris voor een NBA-speler met drie jaar ervaring is ongeveer 830.000 dollar, meer dus dan de totale salarispost van een WNBA-team.

Voorafgaand aan het seizoen 2009 besloot de league uit kostenoverwegingen het maximale aantal spelers dat een team onder contract mag hebben terug te brengen van dertien tot elf. Aan de opbrengstenkant heeft de league het moeilijk. In de beginjaren van de WNBA, kort voor de eeuwwisseling, trok de league gemiddeld 10.000 toeschouwers per wedstrijd. Dat aantal is sindsdien langzaam gedaald tot circa 8.000 per wedstrijd in het afgelopen seizoen. Alleen New York Liberty en Los Angeles Sparks, twee teams in grote markten, halen nog steeds gemiddelden van boven de 10.000.

De WNBA mocht in de beginperiode de handen dichtknijpen met enkele uitzendingen op de vrouwgeoriënteerde zenders Lifetime en Oxygen. Van 1997 tot 2002 vertoonde ook NBC jaarlijks enkele wedstrijden als onderdeel van zijn mediacontract met de NBA. In 2007 tekende de WNBA een nieuwe overeenkomst met ESPN en ABC. Dit contract houdt in dat in de periode 2009-2016 jaarlijks minimaal achttien wedstrijden live worden uitgezonden op ESPN, ESPN2 en ABC. Ook vertonen de zenders elk jaar minimaal elf play-offwedstrijden. De deal levert de league een onbekend bedrag op aan *right fees* en advertentie-inkomsten. Vanaf het huidige seizoen zijn alle uitzendingen ge-

concentreerd op de zenders ESPN en ESPN2. Ter illustratie: in 2008 trokken WNBA-wedstrijden gemiddeld 413.000 kijkers. NBA-wedstrijden kwamen dat jaar uit op een gemiddelde van 1,46 miljoen (ESPN) en 2,2 miljoen kijkers (ABC). In 2009 lanceerde de league op zijn website WNBA.com de applicatie WNBA LiveAccess. Dit biedt fans de mogelijkheid jaarlijks meer dan 200 wedstrijden live te volgen.

De WNBA is steeds op zoek naar nieuwe wegen om aandacht en inkomsten te genereren. Zo organiseerde de league in 2008 de eerste officiële outdoor-basketbalwedstrijd. In het Arthur Ashe Stadium in New York keken 19.000 mensen naar de wedstrijd tussen New York Liberty en Indiana Fever. En voorafgaand aan het seizoen 2009 besloot de league een voor Amerikaanse begrippen ongevoen fenomeen toe te staan: shirtreclame. Phoenix Mercury was het eerste team met een bedrijfslogo op het shirt.

Opgaande lijn

De WNBA komt economisch gezien echter niet in de buurt van het succes van de NBA. De jonge competitie draaide jarenlang met forse verliezen. Verliezen die volgens afspraak worden gecompenseerd door de NBA. In 2003 kwam het nieuws naar buiten dat de NBA daaraan jaarlijks zo'n 12 miljoen dollar kwijt was. Daartegenover staat voor de NBA echter een aantal aantrekkelijke voordelen. In de eerste plaats spelen WNBA-teams hun wedstrijden vaak in hallen die zij huren van NBA-teams. Dat betekent extra inkomsten. Daarnaast heeft de NBA met de WNBA een instrument in handen om de nationale basketbalmarkt zo goed als op slot te gooien. Met de WNBA schermt de NBA de markt af voor nieuwe, concurrerende initiatieven – een belangrijk gegeven in de competitieve Amerikaanse sportmarkt. Bovendien stelt de WNBA de NBA in staat in sommige regio's

zonder NBA-teams toch inkomsten te genereren. Tot slot zorgt de WNBA ervoor dat basketbal ook buiten het NBA-seizoen de media haalt. De WNBA mag dus best wat kosten. Bovendien lijkt in dat opzicht het ergste leed geleden: in maart vorig jaar beweerde NBA-commissioner David Stern dat de WNBA inmiddels zelfs bijna *break-even* draait.

De vraag is hoe de WNBA de huidige economische storm doorstaat. De NFL Europe bleef structureel verlies maken en werd uiteindelijk opgedoekt. De WNBA laat geen eenduidig beeld zien. Toeschouwersaantallen lopen terug en teams vallen om. Maar de *commissioner* ziet desondanks een opgaande lijn. De tijd zal het leren. De WNBA wacht in ieder geval een paar spannende maanden, zowel op het veld als in de *boardroom*. *There's no business like sport business!* ●

Pieter Verhoogt is directeur van sporteconomisch adviesbureau Sport2B (www.sport2b.nl). Hij is tevens gastdocent sporteconomie aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

